

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Johannis Meyeri S. Literarum Doct. & Prof. Uxor
Christiana Sive De Conjugio Inter Duos Deque Incestu Et
Divortiis, Dissertationes Tres**

Meier, Johannes

Amstelædami, 1688

Caput. I. Quid & quod sit Jus naturæ?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40272

Exod. XXI. 2. & seq. Lev. XXV. 39. & seq. quod uxor habet in maritum I Cor. VII. 3. 4. Quo pertinent diversæ leges Exod. XXI. 20. & seqq. libero homine, adulto aut infante, a bove cornūpeta occiso, herus, cui constitit de illius violentiæ assuetudine, ad mortem condemnatus est, com. 29. 31. seruo autem necato, etiam pretiosissimo, aut ancilla, triginta argenteis siclis domino ejus satisfieri poterat. Et apud Romanos *uxor pudica, maritoque in omnibus obsequens, æque ac ille domus erat domina*, teste Dion. Halicar. *Antiquit. Rom. lib. II.* quod per clavem sponsæ traditam, significatum volunt. Consiliarios princeps, quo simili uti amat Arcuaris p. 92. 93. adhibere potest plurimos, exemplo regum & principum, quorum meminerunt sacræ literæ I. Reg. XII. 6. 8. 2 Reg. VI. 8. I Par. XIII. 1. 2 Paral. XX. 21. XXX. 2. XXXII. 3. commendante Salomone Prov. XI. 14. XIII. 10. XIX. 20. qui quid e commodo sit non culinæ privatæ, sed totius Reipublicæ vel provinciæ, in cunctis expeditionibus, in rebus arduis & dubiis, necessaria consilia suggerunt. Sed alia ratio est curæ domesticæ, cui virum cum una focia & consiliaria sufficere, summus Moderator judicavit.

SECTIO SECUNDA.

Conjugium inter Duos non repugnare, sed conforme & congruum esse furi naturali, demonstratur.

CAPUT I.

Quid & quod sit jus nature.

Sufficeret quidem demonstrasse e Creatione & institutione primæva conjugii, monogamiam legi divinæ, & naturæ a Deo constitutæ conformem placere Deo, nisi polygamie patroni uxorum pluralitatem cum jure naturæ maxime concordare gloriarentur; ideoque operæ pretium erit, priusquam ad alia progrediar, ejus essentiam & existentiam demonstrare, quia non desunt, qui illud in dubium plane vocant, vel finistre interpretantur, in quibus tamen prolixè refellendis non laborabo; atque deinde ex illo jure argumenta pro causa nostra depromere, quæque attulerunt adversarii, paullo curatius examinare: Cujus methodi in prolegomenis rationem dedi.

II. Ra-

II. Ratio formalis *juris naturalis* consistit in eo, quod homines inde a creatione mundi, recta ratio docet, ex ideis & notionibus sive cogitationibus, a causa & ratione Superiore impressis, quas de Deo, supremo & perfectissimo Ente, de semetipsis, reliquisque mentibus & hominibus, nec non de corporibus eorumque motu, in se reperiunt, ad quas si attendant, naturam justii & injusti deprehendunt; Etenim imago Dei, ad quam homo conditus est, requirebat, ut Deus legem in officio erga se & homines consistentem, pectoris tabellis sive cordibus inscriberet Jer. XVII. I. xxxi. 33. Rom. II. 15. 2 Cor. III. 3. aut proprie loquendo, talem facultatem inderet, qua Deum summum & pulcherrimum bonum amarent, atque omnia ad suæ existentiae rationem referrent, omnibusque virtutibus inter se connexis, quibus societas humana conservetur, operam navarent, in quo amor proximi consistit. Scriptura enim cordis, non literis & syllabis calamo exaratis, vel stylo insculptis constat, cujus anima rationalis & spiritualis capax non est, sed metaphorice significat, non minus præsentem esse summam eorum, quæ lege continentur, quam præsens est in charta aliave materia, quod ei inscriptum. Summa igitur juris naturalis est, obligari ad agendum, quod rectæ rationi consentaneum, & absolute ac simpliciter optimum est.

III. Creaturæ, quæ luminis naturalis beneficio a nobis cognoscuntur, satis ostendunt, se non esse a seipsis, cum non possideant summas perfectiones, cum primis nobiliores creaturæ, quales sunt homines, qui in se notitiam summarum perfectionum deprehendunt, quas se tamen non habere intelligunt, comparando eas cum idea & conceptu Entis perfectissimi. Multos igitur defectus in se deprehendentes, causam aliquam agnoscunt, a qua omnia producantur ac conserventur, & cui ipsi existentiam debeant, quam si haberent a se ipsis, quidni reliquas perfectiones, quarum illa fundamentum est, a se ipsis haberent? Ita ex notitia Dei & mentis nostræ intelligere promptum est, dari Superiorem & creatorem omnium, qui sit omnium Dominus & legislator, a quo dependeant omnes homines, & cui obedientiam præstare teneantur, haud secus ac liberi parentibus, subditi potestatibus supererminentibus.

IV. Et qui Deum ex necessitate primi motoris investigari non

agnoscunt, & nullum præter Naturam Numen admittunt, antiquissimum ac firmissimum Religionis fundamentum subruere moluntur. Motus enim omnium corporum, absque interventu voluntatis humanæ, a voluntate causæ primæ, & impressa vi primæ motoris fiunt, atque ab eadem permanente, secundum leges motus perpetuo determinantur. Quemadmodum etiam motus sensuum nostrorum organis impressi, quibus mens ad res apprehendendas ac judicandas impellitur, ab eadem prima causa ortum habent. Omnium rerum dispositio disponentem, ordo ordinantem, motus moventem arguit, ut ita Deus, qui oculis corporeis non videtur, nec videri potest, mente cognoscatur per creaturas, quod factum esse, dicit Apostolus jam ab origine mundi Rom. I. 20. Et quid aliud motus ille perpetuus, ista dispositio & ordinatio totius universi nobis indicant, quam legem naturæ immutabilem, cujus notitia hac ratione mentibus humanis ingeneratur?

V. Quibus accedunt honesti & turpis notiones, a Superiore causa hominum mentibus impressæ, quæ Apostolo Gentium dicuntur cogitationes accusantes & excusantes Rom. II. 15. quas non haberent, nisi bonum vel malum cognoscerent, a se perpetratum. Cur enim conscientia, quæ sociæ est scientia, quia socium Deum habet, quem semper priorem cognitorem supponit, reum perageret aut contra securum redderet, nisi præsentem & secretissima cordis inspicientem Deum agnosceret, sententiam pronunciatum eis, quæ vidit, accurate convenientem? unde Deus & conscientia junguntur Rom. IX. I. VIII. 16. I Joh. III. 20. Accusantis conscientia ratiocinatio erat in fratribus Josephi Gen. XLII. 21. & seq. deque futuro actu in Josepho Gen. XXXIX. 9. in Davide Psal. LI. 5. Et Carilinæ, Orestis, Gorgiæ, Alcibiadis, Tiberii, Caligulæ, Neronis, aliorumque bene multorum exempla, a profanis scriptoribus diligenter annotata, abunde testantur, conscientia terribilia & tormenta perpetuo turpia facta comitari. De quo Cicero *pro L. Pisone*: Suum quemque facinus, suum scelus, sua audacia, de sanitate & mente deturbat. Quamvis hic non exacte faciat suum officium, sed in ultimo judicio.

VI. Sicut e diametro innocens etiam inter ipsa tormenta fruatur securitate, & de poena metuens de innocentia gloriatur, quia sedet in arce animi iudex ille domesticus, qui lege quadam domestica, mali bonique secretum iudicium exercet. Qualis excusans

cusans erat conscientia in Iosepho Gen. xl. 15. in Davide Psal. xvii. 3. seq. in Paulo Act. xxiii. 1. de qua pariter Cicero l. ii. *Tusc. quest. Nullum theatrum virtuti conscientia majus.* Nisi honesti & turpis, iusti & iniusti sensus esset naturalis, non adornare studerent mortales, si quid turpe commiserint, & occultare, ut nihil commississe credantur. Est hæc non scripta, sed naturalis lex, quam non didicimus, accepimus, legimus, verum ex natura ipsa arripimus, hausimus, expressimus: ad quam non docti, sed facti: non instituti, sed imbuti sumus, ait Cicero *Orat. pro T. A. Milone.*

VII. Qui natura, sine revelatione, quæ legis sunt, faciunt, quod Apostolus de gentibus affirmat Rom. ii. 14. illi ex notitia insita cognoscunt bonum & malum, unde dependent principia illa practica, Deum esse, eumque amandum atque colendum; proximum diligendum, honeste vivendum, neminem lædendum, suum cuique tribuendum, bonum sectandum, malum fugiendum, & id genus alia plurima axiomata, quæ jus naturæ constituunt. Loci istius vim impie enervat F. Cuperus in *Arcanis Atheismi Revelatis* p. 245. fingens, contra omnium exemplarium fidem, omniumque Interpretum sententiam, vocem *Φύσει natura*, jungendam esse cum *ἔχοντα habentes*. Incongruus enim inde & impossibilis sensus proficiscitur, cum in sequentibus verbis, *ἄτοι νόμον μὴ ἔχοντες isti legem non habentes*, subintelligendum iterum esset *natura*, ob illa scilicet, quæ continuo sequuntur, *ἑαυτοῖς εἶσι νόμος sibi ipsis sunt lex*. Si enim nec naturæ legem habent, & Apostolus supponit, non habere legem externam & scriptam, quomodo sibi ipsis possunt esse lex? unde igitur habuerunt conscientiam accusantem & defendentem? Si enim sine lege, nihil eis illicitum fuit? Jus ergo naturæ a priori demonstrari atque investigari potest, quatenus ex communissima juris notione iustum vel legem supponit, lex vero rationem, ut ita sit iustum & decretum rationis, a superiore aliqua causa inditæ, quæ rebus naturalibus prospexerit. Deinde idem ius a posteriori, ex effectis quibusdam manifestis, nempe ex approbatis variorum Auctorum sententiis, e gentibus & seculis variis, atque ex legibus ac judiciis gentium, saltem moratorum, probatur.

VIII. Ideoque negat Apostolus, gentes simpliciter legis esse

ignorantes, quia natura faciunt, quæ legis sunt, & ob legis observantiam vel neglectum de seipsis testimonium perhibent. Non quidem omnia lege imperata faciunt, nec semper, nec ex eo principio, eoque, quo debebant, sine; præstant tamen aliqua, quæ ad amorem Dei & proximi referenda, mero naturali instinctu, nullo externo monitore ad ea excitata, ideoque sine externa & scripta Dei lege, solam naturam ducem sequentes. *Id opus legis est Rom. 11. 14. quod idem Apostolus Veritatem vocat cap. 1. 18. quoad pietatem vel amorem erga Deum, & iustitiam, sive amorem erga proximum, quam gentes injuste detinent.*

IX. Falsissimum ergo est Hobbessii commentum, has naturæ leges, & immutabiles propositiones, nova legislatoris auctoritate, ut vigorem legum obtineant, aut revelatione cuique particulariter data, hominumque consensu indigere. Ligant enim nos leges, licet legislatorem oculis externis non videamus, quod necessarium esse, impie supponitur, cum nē quidem Spiritus finiti & creatis sensibus comprehendantur, imo nec multo subtilia corpora. Sufficit nobis, manifestum fieri, illum jus habere imperandi omnibus, easque leges tulisse. Atqui hoc ipsum, quod homo conscientiam habet accusantem & excusantem, & quod a Dei rerumque creaturarum natura mentibus nostris imprimitur, legis Auctorem satis indicat, primam videlicet omnium causarum. Frivolum autem est, quod Dei leges statuat non vigere, nisi homines in legislatoris imperium consenserint. Quasi vero summus rerum arbiter, qui a nemine dependet, & absolutus est creator ac Dominus, a creatura & ab homuncione consensum petat, an velit legi suæ obedire nec ne. Qui dicit, *Matt. xx. 15. annon licet mihi, quod volo facere in mens?* Recte Dion Chrysost, *Orat. LXXV. Mundus semper eandem legem immotam custodit;* & ad calcem *Orat. Si quis legem auferat ex hominum vita, perinde opinor, ac si mens erepta fuerit.*

X. Neque existimandum cum Judæis & Seldeno, illam auctoritatem Leges naturæ consecutas esse pronuntiatione & traditione, cum celeberrima præcepta Noachidarum, quibus jus gentium universum comprehendi volunt, quorumque observationem omnibus hominibus incumbere statuunt, Adamo & Noacho pronuntiata. Quorum Adamo sex præscripta fuisse credunt, quæ complementum suum accepisse tempore Noachi arbitrantur, cui septi-

septimum fuerit superadditum. De quorum ordine videre est in Gemara Babyl. tit. Sanhed. cap. vii. fol. 56. 7omacap. vi. fol. 67. Majem. hilch. Melachim. cap. ix. Primum est זרה עבודה על de cultu extraneo, sive idololatria interdictum. II. השם על de blasphemia, sive maledictione (alii benedictione) nominis Divini. III. שפיכות דמים על de effusione sanguinis, sive homicidio. IV. גלות עיריות על de revelatione turpitudinum, sive adulterio. V. הגזל על de furto. VI. הדינים על mandatum de judiciis, seu obedientia civili. VII. אבר מן החי על de membro animalis viventis non comedendo; sive interdictum de esu sanguinis, Noacho superadditum. Quisquis ullum horum transgrediebatur, poenae capitalis reum fuisse & gladio puniendum, tradunt. משנה H. III.

XI. Quis autem animum inducere potest, ut credat, istam Doctorum traditionem ex una gente, sufficientem esse legis naturae promulgationem, toti generi humano factam, cui illa innotuisse omnia non videntur. Neque fit verisimile, Scriptores sacros ista praecepta, si ante Mosis tempora ista forma & numero extitissent, silentio praeteriisse, & Josephum eorum mentionem non fecisse. Et Apostolus Rom. II. 12. cum gentiles objicere potuissent, solos Judaeos juste posse damnari, quia soli legem audiverint, in monte Sinai promulgatam, respondere potuisset, ipsis tradita fuisse praecepta Noachidarum. Ille autem ostendit, quod quamvis eam legem scriptam non audiverint, absque illa tamen peccaverint, cum aliam habuerint cordibus inscriptam, quam violarint. Ne dicam, quod leges istas, Adamo latas, tempore Noachi auctas esse velint, cum tamen incrementum non capiat lex naturae, quod immutabile idem manet in aeternum. Alias rationes fisco pede praetereo. Sunt ergo juris naturalis dictamina, & decalogo repetita, quae in Israelitarum republica videntur olim usurpata, juxta quae bello capti, tum profelyti & in eorum portis habitantes, vitam instituerent.

XII. Objiciunt, qui legem naturae impugnant, ex moribus paucorum hominum male concludi, judicium omnium, & easdem leges ab omnibus observari. Graecis, Romanis, humanioribus quibusque & mansuetis gentibus, barbaros, anthropophagos, aliave scelera committentes opponunt, & pessima nequissimorum hominum exempla. Sed non valet consequentia, regulae morum ubique non observantur, ergo plane non existunt.

stunt. Distinguendum inter principia omnibus hominibus innata, atque inter usum & exercitium. Multa vera sunt, quæ latent, sicut ignis in silice, qui non apparet, nisi excutiat. Non est ratio & cogitatio infantum nulla, quia per opera & actiones se non exerit. Sol non perit, licet a nobis ob interposita corpora quandoque non videatur. Non periit vera Ecclesia tempore Eliæ, & sub N. T. in papatu, quia latuit. Non ideo lex scripta aut insculpta non est, quod a multis non legatur, nec animadvertatur; sicut præsentis sensu visus, actuali sensatione visus sæpe non utimur.

XIII. Homines enim sæpe aliis rebus intenti, quæ a sensibus ingeruntur, tardius in se descendunt, & rarius mentem suam, aut innata menti principia & axiomata, totumque universum perscrutantur. *Bis bina sunt quatuor*, principium est & axioma, quod quisque intelligit & facile admittit. Si vero numerum multiplices & pergas, licet ejusdem sit certitudinis, atque a Mathematico vel arithmetico pro principio habeatur, alii tamen non ita exercitato vel attendenti, difficultatem pariet, ut eum non nisi post aliquam meditationem capere queat. Neque omnes leges naturæ, actu & de facto ab omnibus gentibus agnosci contendimus, quia dantur hominum monstra, sublato honesti & turpis discrimine, humanitatem exuentia. Sufficit, omnes habere potentiam & facultatem, ejusmodi notiones ac leges e natura eruendi, si attendant, quam si non haberent, nec aliis id præstare foret integrum, quod tamen in plurimis nobis notis experimur, & a reliquis idem agnosci præsumimus. Evolvantur Ciceronis officiorum libri, aliaque ejus, & Senecæ Philosophi ac tragici scripta. Non parva vis naturæ est rationisque, ait Cicero *i. de Officiis*, quod unum hoc animal sentit, qui sit ordo, quid sit, quod deceat, in factis dictisque, *qui modus*. Nul- lum officium est, secunda Decalogi tabula mandatum, quod non plurimis optimisque præceptis ethnicorum confirmari possit.

XIV. Paulus Rom. v. 13. usque ad legem peccatum in mundo fuisse asserens, & peccatum imputatum non esse, non existente lege, non respicit legem naturæ, quam & ipsis gentibus tribuit cap. 1. & 11. sed legem Mosaicam, populo Israelitico publicatam; & imputationem reatus respectu hominum, eum non adeo considerantium, neglectam esse significat. Legem enim ante Mosem præscriptam fuisse, & imputationem factam, ex historia diluvii,

exci-

excidio Sodomæ & Gomorræ, aliisque judiciis divinis abunde liquet. Deinde non imputabatur peccatum etiam ab ipso Deo, quatenus in piis dissimulatumz Sam. xii. 12. neque solutio tunc exacta est, nec eo nomine jugum impositum. Conf. Rom. iv. 15. vii. 7. ubi Apostolus legem scriptam & concupiscentiam peccatum fuisse negat. Lex naturæ voluntatis & appetitus rectitudinem postulabat, quemadmodum gentes modestiores, non modo actum vitiosum, verum etiam cupiditatem actionis vitiosæ damnarunt. Cicero *de finibus*, in libidine esse, peccatum certum est, etiam sine effectu. Ovid. *Amor.* l. iii. El. iv. Nec mentem servare potes, licet omnia claudas, omnibus exclusis, intus adulter erit. Aulus Gellius *lib. xi. Cap. ult.* furtum sine ulla quoque attrectatione fieri potest, sola mente atque animo annitente. Negat tamen Apostolus, concupiscentiam se nosse peccatum, ante legem, ante x. præceptum, *non concupisces*. Quatenus nempe rationis lux obscurata, & facultas cognoscendi naturalis corrupta est & depravata, ut homo mentem ad ejus cognitionem non reflectat, neque aliter quam a fragminibus speculi, radii lucis superstites excipiantur, qui originem suam produnt, & similem quidem, sed exiguum splendorem habent. Ignorabat etiam Apostolus, cum Judæus esset, & Judæorum traditionibus deditus, concupiscentiam multarum rerum indifferentium, sed quarum usu Deus positiva lege Judæis interdixerat, peccatum esse, quia a Pharisæis legem de externa tantum disciplina interpretari solitis aliter erat edoctus. Ignoravit legis ἀρχήν & perfectionem, donec mentem legis penitus introspectit.

XV. Denique ut objectioni a barbaris gentibus desumptæ, satisfiat, etiam notari velim, multa falsa narrari de longe diffitis nationibus, quod nimis verum est, ut probatione non indigeat. Herodotus Halicarn. l. iv. scribit, *ultra solitudinem habitant androphagi, id est, virorum carne vescentium separata natio, & supra hos deserta omnia, nec ulla gens, quantum nos scimus*. Deinde ait: *Androphagi agrestissimos omnium hominum mores habent, non judiciis, non legibus utentes, pecuariam exercentes &c.* Non mirum ejusmodi monstra in desertis & sylvis reperiri, si vera sit historia. Esse autem jus naturæ, barbarissimos arguit conscientia, arguit veri, & boni appetitus, arguunt quotidiana & perpetua beneficia, queis homo ad gratitudinem obstringitur; arguunt Dei supplicia iis, qui ante legem Mosaicam vixerunt, & qui peccant

M

per

per totum terrarum orbem, semper immissa. Quod autem contigit aliquando ob Dei judicia, quæ superiora facinora arcesserunt, vel per inadvertentiam inscripti dictaminis rationis, vel prævalentium affectuum importunam resistantiam, id defectui legum non est imputandum.

CAPUT II.

Principiis naturæ atque conclusionibus inde deductis convenit monogamia, repugnat polygamia.

Sequitur, ut investigemus, utrum positis istis naturæ principis conveniat conjugium inter duos, quod hodie negant nonnulli Theologi, præcipue cum Struvio Jurisconsulti, quorum rationes argumentis nostris subjiciendæ sunt ac ponderandæ, an dignæ sint supercilio isto, quo vel nostram hanc sententiam explodunt, vel tuentur suam. Polygamia non repugnat sane juri naturæ divino, juxta datam in præcedentibus distinctionem, quod scilicet fuit ex natura Dei, cum ab arbitrio summi legislatoris profectus sit modus humanæ societatis, homini præstitutus. A principio potuit creasse foeminam non unam. Nilominus tamen juri naturali humano repugnat, sive quod a natura rerum creatarum, aut ἀπ' ἀρχῆς a principio creationis dependet, totique naturæ humanæ dictum in Adamo. Jus enim naturæ disci ex operibus creationis & conservacionis, mecum fatetur noster D. Arcuaris p. 3. Utraque, nisi omnia nos fallant, pro nobis est, sed polygamis adversatur, tam creatio, quod multis probatum dedimus, quam conservatio, cujus rei testis est experientia. Quod autem adversatur creationi & conservacioni Naturæ nec non societati humanæ, adversatur saltem Dei voluntati, qua vult hoc modo genus humanum conservari. Sicut contra jus naturæ, in natura Dei fundatum, non tantum peccat, qui cultum Dei plane tollit contra primum Decalogi præceptum, sed etiam qui Deum alio modo colit, per imagines, quibus coli non vult. Et recte monet Grotius ad Matth. xix. 4. emphaticum esse, quod dicitur, ἀπ' ἀρχῆς a principio, id est, cum Deus ad ipsam æquibonique naturam, non ad depravata hominum ingenia, instituta sua accommodaret, cum locum non haberet illud, Mores leges perduxerunt in potestatem suam.

II. Primum